

těmi, kdož jsou méně schopni. Takové měřítko bylo nalezeno ve vázaných kandidátkách a sice tak, že pouze určité části voličů byla vyhrazena účast na celém volebním aktu. (Příště dokoně.)

K prvnímu číslu.

Správní výbor Českého Akademického Spolku »Právnik« rozhodl se účastniti se vydávání časopisu »Všehrd«, aby tento měsíčník se stal takto i orgánem právníků brněnských. Tento návrh byl přijat valnými hromadami i v Praze i v Brně.

Důvody, které k tomuto rozhodnutí vedly, byly několikeré: Předně to byla snaha správního výboru, aby se dostal se všemi svými členy do bližšího a těsnějšího spojení, než jaké mu mohou poskytnouti valné hromady a členské schůze, dále aby i členové sami měli tribunu jednak pro věcnou diskusi o všech otázkách studentského života, jednak i pro první pokusy ve vědecké práci svého oboru. Společné vydávání s pražskými kolegy zvoleno pak proto, aby mezi posluchači obou právnických fakult, pražské i brněnské, umožněn a upevněn byl bližší styk, aby se vzájemně poznali a to zvláště dnes, kdy vstupuje již v život i právnícká fakulta v Bratislavě. Nepochybujeme, že veškeren dorost právnícký půjde cestou společnou.

Programově souhlasí brněnská redakce se zásadami vytčenými v úvodě prvního ročníku »Všehrdu«. Přípravné a administrativní práce jsou v hlavních rysech skončeny, první číslo společného orgánu je v rukou členů: Záleží nyní jen na členech spolku, jaké projeví pro svůj časopis pochopení, porozumění a jakou ochotu ku pozitivní spolupráci.

Konečně není to pouhou formalitou, jestliže brněnská redakce spolu se správním výborem srdečně děkuje pražským kolegům za nevšední ochotu, s jakou od počátku stále jí vycházejí vstříc.

Šfk.

LITERATURA.

Dr. Josef Hrdina, **Vodní koncese.** — »Sbírký spisů právnických a národohospodářských sv. V. — Str. 111. — V Brně 1921. — Cena 16'50 Kč. Rozsáhlý počet literatury a zákonodárství i legislativních osnov a návrhů vodního práva se týkajících většiny evropských států kontinentálních, jak uveden je před vlastním pojednáním i pak v textu při jednotlivých kapitolách, svědčí již sám o speciální erudici a velkém zájmu, s nímž autor ku předmětu přistupoval. Nemůžeme pro omezenost místa rozváděti podrobně obsah spisu a pouštěti se do kritického jeho rozboru, nýbrž chceme jen ukázati na hlavní myšlenky, které jako červená nit se táhnou celým pojednáním a jsouce theoreticky zdůvodněny v části A (Vodní koncese, část všeob.), nabývají praktického významu jako směrnice pro budoucí reformu vodního práva v RČS.

Ukazuje na obrovskou důležitost, jaké nabyly vody v nové době (hlavně pomocí elektrického proudu) pro všechna odvětví výrobní činnosti lidské a tedy nejen pro hospodářský blahobyt, nýbrž i sociální a kulturní pokrok lidstva, zastává autor názor, že celé vodní právo (nejen právní úprava využitkování vodních sil) má být kodifikováno samostatně (mimo obč. zák.) na podkladě principu veřejnoprávního opeňého o zmodernisovaný pojem vodního regálu jako správní výsosti (vzor švýcarský). Tedy zveřejnění vod a poměrů vodních a všechny důsledky odtud plynoucí: odstranění dělení vod na soukromé a veřejné podle kritéria vlastnictví, odstranění soukromého vlastnictví a soukromých práv uživacích k vodám vůbec, jednotnost koncese a sjednocení kompetence ve věcech vodních, je stěžejní myšlenkou spisu a nezbytným předpokladem moderní zákonné úpravy. Při přechodu od principu soukromoprávního (individualistického) k veřejnoprávnímu (kolektivistickému) nejdůležitější funkce připadá instituci vodní koncese, již sluší rozuměti druh úředního povolení pro provozování činnosti soukromohosp. nebo soubor subjektivních práv a závazků z onoho povolení vzniklých, kterýchžto druhý případ má autor na mysli, když na str. 67. definuje vodní koncesi jako »okruh práv a povinností, vystupujících z mezi obyčejného živnostenského provozování a řídicích se ne pouze zřeteli policejními, nýbrž také a to především zřeteli národohosp., sociálními a kulturními, jež směřují k neúplnějšmu, pokud možno, využitkování vod a jejich sil v zájmu celé společnosti státní. — Pojednává o instituci t. zv. úředního povolení, jehož je zapotřebí v různých oborech osvědčování činnosti hosp., zastává autor proti stoupencům theorie objektivní (O. Mayer, Fleiner) mínění, že vždy z něho vzházejí skutečná práva subjektivní, že tedy vždy jde o veřejnoprávní správní akt konstitutivní a proto vidí rozdíl mezi »pouhým živnostenským policejním povolením a vlastní koncesí nikoli v tom, že ono je aktem deklaratorním, tato konstitutivním, nýbrž v různých druzích činnosti hosp., o jejichž povolení jde, a z nichž jen některé jsou toho druhu, že stát má na nich zájem vyšší (nejen policejní), protože je považuje zcela neb z části za vlastní svůj úkol, a proto je povoluje ve formě koncese, která stanoví i rozmanité povinnosti oprávněného subjektu. V důsledku jednoduše akceptovaného principu veřejnoprávního zamítá spisovatel (proti Pražákovi, Randovi a judikatuře) dělení v. koncese na konstitutivní a deklaratorní podle veřejné či soukromé povahy a odmítá i usuzování na poměr soukromoprávní pro pouhou existenci nějakého zřetele majetkového.

V části B (Vodní koncese, část zvl.) pojednává autor o v. konc. po všech stránkách přihlédaje kriticky k pozitiv. právu cizích států, hlavně právu švýc., württemberskému, badenskému, bavorskému, pruskému, saskému, francouzskému, italskému, uherskému, k rak. novele vodního zák. z r. 1911 a k chystané osnově říšského zák. z r. 1918.

V části C (Úvaha vzhledem k našemu platnému právu a právu novely) vyzdvihuje spisovatel zejména moderní nazírání uhers. vod. zák. a podrobuje kritickému ocenění nov. z r. 1911.

Konečně v posledním oddílu D (Otázka formálního postupu při přísti úpravě vod. práva v našich zemích) obsahuje spis některé praktické pokyny formálního rázu pro budoucí novou a jednotnou úpravu vodního práva v RČS. (Zajímavý jest zde poukaz na mezeru v §u 287. o. z. o. vzhledem k § 3. zák. ze dne 28. srpna 1870 č. 71. z. z.)

Jen bych chtěl ještě dodat, že ačkoli je obsahem spisu speciální otázka národohospodářsko-právní, má dílo pro své široké hledisko a své theoretické partie zajímavost i pro nejširší právnickou veřejnost.

Dr. R. Herrmann.

Dr. Josef Mráz, Zahraněční obchod republiky československé v l. 1919 a 1920. Českoslov. statistický věstník. — Roč. III. Seš. I. (t. zv. otisk). Poprvé informuje se veřejnost o našem stavu a konkurenci v zahraničí. Pojednání má veliký význam v tom, že hledí populárním sty-

lem seznámiti veřejnost s velmi důležitým předmětem pro náš zahraniční obchod. Tento význam zvýšen jest přesností a pečlivostí, jakou autor přes veškeré nesnáze, jež se mu v cestu stavěly, hleděl dopřít se nejspolehlivějších dat statistických. V článku nalézáme mnohé podrobnosti, které dosud nebyly uveřejněny. Pro značné nedostatky naší statistické služby, jež autor sám přiznává, nebylo možno rozřešiti otázku cen zboží dováženého a vyváženého, poněvadž vlastně statisticky se zjišťovalo pouze množství. Vyplývá tudíž z toho, že veškerá uvedená čísla dle hodnoty zboží jsou toliko dohadem a nemůže tudíž zasvěceného překvapiti, že naše obchodní bilance vyjádřena dle množství zboží jest aktivní a to jak za r. 1919 tak i za r. 1920, avšak dle hodnoty objevil se v naší bilanci schodek. Pro zajímavost uvedu dočíslená čísla. Celkem činí dle množství dovoz do našeho státu v tisíci q

	r. 1919	r. 1920
dovoz	18,378	39,040
vývoz v témž období	56,645	69,042
Byl tudíž vývoz větší celkem o	38,27	29,982

Avšak dle hodnoty činí náš dovoz v tisíci Kč v r. 1919 a v r. 1920

	5,507,07	16,383,532
a vývoz	5,687,569	16,89,866
Byl tudíž vývoz menší celkem o	819,738	193,667

Jak se mohlo něco podobného státi? Prostě, jak jsem podotknul, nebyly ceny zboží zjišťovány, což ovšem projevilo své následky pro naši pověst v cizině. Omluvy tu není, ať se tak stalo nedostatkem organizace či dobou valutové anarchie. Autor se snažil pečlivě vyplniti mezeru, jak sám praví, »odvážným pokusem« dokončit náběh z r. 1920 a ocenit vývoz a dovoz třeba schematicky.

Vinu na tomto nese nedokonalé zařízení statistické služby. Je obdivuhodná rychlost, jakou jsme zpracováni i v dnešní době o statistických výkazech a to i v úředním styku. Na konci měsíce října nevíme ještě, jaký vývoz a dovoz byl v měsíci srpnu! Konečně tomu nelze se diviti, porovnáme-li, s jakou rychlostí byla ustavena »Stálá komise pro určování obchodních cen pro zahraniční obchod«: státní statistický úřad počal fungovati od 1. ledna 1920; teprve dne 23. září 1920 byl vydán zákon o »Stálé komisi« a její konečné ustavení stalo se až 20. května 1921. To je přece úctyhodná rychlost! Vpředu jsme poznali, jaký význam má tato komise pro naši obchodní bilanci. Ale to vše navzdí; na vše je dosti času. Doufám, že z toho každý čtenář usoudí, jakou nemalou práci musil autor vynaložiti, aby všechna, aspoň přibližná data mohl uveřejniti.

Dr. Jan Herben: Duch demokracie. II. Přehled 19. stol. až do našich dnů. — Občansk. knih. 18. 1921. 1,50 16", str. 32. — Pokračuje ve svých výkladech, o nichž v minulém ročníku měli jsme příležitost již referovati, autor ve třech drobných kapitolkách (I. Napřed byl liberalism. II. Z liberalismu k demokracii. III. Dobudování demokracie) vykládá základní pojmy. Nelze říci, že by výklady nového svazčku předčily podáním vývodu prvního oddílu. Pravděpodobně nejasnost zavděná byla velikým rozsahem látky, kterou chtěl autor tu zpracovati. Podářilo se mu podat přehled, který pro první informaci postačí. Snad nedostatek místa nedovolil pouštět se v úvahy o jednotlivých zjevech. Celkové líčení jest velmi pěkné, ale přesto bychom si přáli, aby ve sbírce, která má sloužiti lepšímu vzdělání širších vrstev, se neuzivalo výrazů ne právě parlamentárních. Řekne-li se, že Bedřich Vilém IV. »měl husí kůži z francouzské revoluce«, nebo že František I. byl »diurnista na trůně«, snese podobná rčení snad novinový papír, ale ve vážnější publikaci divně se vyjmají, třeba by i jinde byla omluvitelná. Ča.